Bona Sforza - Sfortia - Aragonia - Reina de Polònia

Autor:
Data de publicació: 04-06-2021

Anar a la navegacióAnar a la cerca

Bona Sforza

Reina Bona Sforza

Consort de Polònia
Gran Duquessa consort de Lituània

titular
1518-1548

predecessor
Bàrbara Zápolya

successor
Elisabet d'Àustria

Duquessa de Bari

titular
1524a1557

predecessor
Isabel d'Aragó i d'Aragó

successor
el ducat passa a Espanya

naixement
Vigevano, 2 de febrer de 1494

mort
1557, 19 de novembre

interment
Bari

Lloc d'enterrament
Basílica de Sant Nicolau

dinastia
Sforza

Pare
Gian Galeazzo Maria Sforza

Mare
Isabel d'Aragó i d'Aragó

Consort
Sigissi I de Polònia

Fills
Isabel, Sigissi II, Sofia, Anna, Caterina

Ducat de Milà
Casato degli Sforza

Francesc I

exposició
Fills

Galeazzo Maria

exposició
Fills

exposició
Néts

Gian Galeazzo Maria

exposició
Fills

Ludovico Maria

exposició
Fills

Maximilian

Francesc II

Bona Sforza (2 de febrer de 1494 – 19 de novembre de 1557)va ser la reina consort de Polònia, gran consort de Lituània des de 1518 i duquessa sobirana de Bari,des de 1524.

Filla del duc de Milà Gian Galeazzo i d'Isabel d'Aragó,va ser la segona esposa del rei Sigissus I (1518), convertint-se així en reina consort de Polònia i Gran Duquessa de Lituània.

Bona era nebot de Bianca Maria Sforza,que el 1493 s'havia casat amb l'emperador Maximilià I. A la mort de la seva mare Isabel el 1524,Bona la va succeir com a duquessa de Bari i princesa de Rossano,i també es va convertir en pretendent en nom de la família Brienne al Regne de Jerusalem.

biografia
Infància i formació
Bona encara no havia complert un any quan va quedar òrfena pel seu jove pare, potser enverinat pel seu oncle Ludovico il Moro,que, ja el seu regent durant la seva edat més jove, va prendre el poder assumint el títol de duc de Milà.

La seva esposa Beatriu d'Este va assumir el títol de duquessa de Milà
traslladant a la seva vídua Isabel d'Aragó el seu títol de duquessa de Bari. Isabella, amb les seves filles Hippolyta i Bona[1],es va allunyar de la cort milanesa el 1500,quan es va adonar que els seus intents de reconèixer els drets del seu fill Francesco Maria Sforza eren en va.

Milà i Bari
Bona era la tercera dels quatre fills que va tenir Joan Galeàs Sforza i la seva esposa Isabel d'Aragó. El pare era l'hereu legal del Ducat de Milà, però el seu oncle Lluís el Moro li havia usurpat el poder. Bona i els seus pares van anar a viure al Castell Visconti de Pavia, on Joan Galeàs va morir el 1494. Va córrer el rumor que havia estat enverinat per Lluís el Moro. La família es va traslladar llavors al castell dels Sforza a Milà, on van viure sota l'estricta vigilància de Lluís el Moro, el qual temia que els milanesos s'alcessin contra ell i instal·lessin al tron a Francesc Sforza, germà de Bona. Per evitar això Lluís el Moro va separar Francesc de la seva família amb intenció de preparar-lo per a ser sacerdot, i va donar els ingressos de Bari i Rossano a la vídua, que va esdevenir duquessa de Bari i princesa de Rossano.[1] Els plans van ser interromputs per la guerra (1499–1504) entre Lluís XII de França i Ferran el Catòlic. El rei francès va deposar lluís el Moro i es va endur Francesc, el germà de Bona, amb ell.[2]

A Isabel ja no li quedava res a Milà i va marxar amb les seves filles cap a la seva terra nadiua, Nàpols, el febrer del 1500. La guerra també va arribar al Regne de Nàpols i l'oncle d'Isabel, Frederic III, va ser deposat. Bona i altres familiars es van refugiar al castell d'Ischia. A l'abril del 1502, Isabel i la seva única filla supervivent, Bona, es van establir al castell normand de Bari. Allà Bona va començar a tenir temps per rebre una educació. Entre els seus mestres estaven els humanistes Crisostomo Colonna i Antonio de Ferraris que li van ensenyar: llatí, literatura clàssica, matemàtica, història, legislació, ciències naturals, teologia i també geografia. Bona va poder aprendre també a tocar alguns instruments musicals.[3]

A Nàpols i Bari Bona va rebre una educació precisa i versàtil, com es va utilitzar a les corts del Renaixement. El seu tutor principal va ser un humanista i poeta, Chrysostom Colonna,membre del'Acadèmia Pontaniana,que en l'àmbit literari es va inspirar en les obres de Petrarca,i en absència de la Colonna, va tenir com a tutor (1503) Antonio De Ferrariis,metge de la seva mare Isabel d'Aragó. Però la formació de la seva personalitat va ser cuidada sobretot per la seva mare, que també es va encarregar d'adquirir un matrimoni avantatjós per a la seva filla i útil per als interessos de la dinastia: el 1518,als vint-i-quatre anys, va presenciar la seva cosina Vittoria Colonna,Bona casada a Nàpols a Castel Capuano, el rei de Polònia Sigislating I,durant tres anys i mig. [3]

Reina de Polònia

El seu marit Sigissis I

El 3 de febrer de 1518 Bona Sforza va marxar amb els seus seguidors des del port de Manfredonia. Al capdavant d'aquest viatge hi havia Prospero Colonna,noble líder que també va encarregar la redacció de la història sobre el viatge, escrita pel napolità Colantonio Carmignano, conegut en aquell moment com a Parthenopeo Suavio.

En arribar a Polònia, Bona va ser coronada a Cracòvia,on residia la cort on la reina va difondre la cultura renaixentista italiana. En política exterior va exercir una política de prestigi: el 1525 Polònia va aconseguir que Prússia sigui la seva tributària, el 1533 va signar un tractat de pau amb Turquia,va tenir relacions amistoses amb Lituània,que el 1569 es va unir a Polònia, i amb França,en funció antiimper imperial, per protegir-se de qualsevol política expansionista dels habsburg i, al mateix temps, el 1543 es va casar amb el seu fill Segimon August amb la princesa Elisabet d'Habsburg. També va tenir relacions amistoses amb Espanya,a causa dels seus interessos al Ducat de Bari.

Dins Bona tenia com a objectiu enfortir el poder reial, organitzar el seu propi partit a la cort, així com acumular una quantitat considerable de terratinents. Va lluitar contra el poder dels nobles per fer de Polònia un estat absolutista modern, seguint l'exemple de França, Espanya iAnglaterra:com que als nobles se'ls va encomanar la tasca d'elegir el nou rei, el 1530,quan el seu pare Sigismund encara era viu, va tenir el seu únic fill Segimon August, de només 10 anys, coronat sense requerir l'aprovació de la noblesa, per tal de fer-li entendre que la successió al tron havia de seguir la

línia d'acord. Els nobles només van obtenir la promesa que en el futur no tindria lloc cap coronació durant la vida del rei i sense l'aprovació de la Dieta dels Nobles, el Sejm Walny.

Propostes matrimonials

Retrat de Bona fet el 1517.

Quan la dinastia Sforza fou restaurada en el Ducat de Milà el 1512, Isabel esperava casar Bona amb el duc Maximilià Sforza, matrimoni que hagués aportat major legitimitat a Maximilià. Hi va haver també altres propostes: Ferran el Catòlic va proposar Julià de Mèdici, germà del papa Lleó X; Isabel va proposar el nét del Catòlic, Ferran, que llavors tenia deu anys, però era de més rang; el papa va proposar Felip de Savoia que heretaria el Ducat de Savoia si el seu germà Carles III abdicava. La primera proposta va fallar quan Maximilià Sforza va ser deposat després de la victòria francesa a la batalla de Marignano el 1515. El papa va fer una altra proposta, el seu nebot Llorenç II de Mèdici el qual faria servir l'ascendència de Bona per reclamar el govern de Milà. Això tampoc va ser possible, ja que el domini dels francesos sobre Milà era massa fort per ser pres.

El rei de Polònia Segimon I Jagelló el Vell havia enviudat l'octubre del 1515 i l'emperador Maximilià I no desitjava que es tornés a casar amb una oponent als Habsburg, com va ser la seva darrera esposa, Barbara Zápolya. Maximilià va proposar al rei polonès tres possibles candidates del seu gust: la seva néta Elionor d'Habsburg, la reina vídua Joana I de Castella i Bona Sforza. La reina Joana fou eliminada per la seva edat, trenta-sis anys; Elianor va ser rebutjada pel germà d'ella, que la va casar amb el rei de Portugal. La noblesa de Polònia van suggerir Anna Radziwi??, vídua de Konrad III de Masovia. Isabel va enviar Crisostomo Colonna i Sigismund von Herberstein a Vílnius per convèncer el rei polonès d'escollir Bona. Finalment el tractat matrimonial es va signar el setembre del 1517 a Viena. Jan Konarski, arquebisbe de Cracòvia va viatjar fins a Bari per acompanyar després la núvia en el seu viatge cap a Polònia.[4]

El matrimoni per poders es va realitzar el 6 de desembre del 1517 a Nàpols. Bona duia un vestit de seda veneciana de color blau valorat en 7.000 ducats. El viatge a Polònia va durar més de tres mesos. Bona i Segimon es van trobar el 15 d'abril del 1518 a l'entrada de Cracòvia. Es va fer una cerimònia de boda i coronació el 18 d'abril i les celebracions es van perllongar durant una setmana. El dot de Bona era de 100.000 ducats més una col·lecció de béns personals valorada en 50.000 ducats. Quan la seva mare morís, Bona heretaria les ciutats de Bari i Rossano. A canvi del seu dot, Segimon li va assignar les ciutats de Nowy Korczyn, Wi?lica, ?arnów, Radomsko, Jedlnia, Kozienice, Ch?ciny, Inowroc?aw i altres.[2]

Vida matrimonial

Camafeu amb l'efígie de Bona Sforza, realitzat per l'artista Giovanni Jacopo Caraglio.

Bona era molt activa i, de vegades irascible, mentre que el seu marit era més tranquil i passiu. Des del començament, Bona es va implicar en assumptes d'estat, fet que no encaixava amb la idea tradicional dels polonesos del que havia de ser una reina: obedient, devota cap al seu marit i els seus fills. Bona i Segimon tenien diferents punts de vista sobre qüestions domèstiques i en política internacional, discutien sovint però no van deixar d'estar units.[5] Bona no acompanyava Segimon en els seus viatges, dels primers quatre anys, gairebé tres els va passar sola en el castell

Wawel. Això no va impedir que ell la visités i que quedés embarassada set vegades en nou anys. Els embarassos la van apartar de la vida política.

El setembre del 1527, com a resultes de la caiguda d'un cavall, va donar a llum prematurament al seu segon fill, que va morir.[6] Després d'això ja no va poder tenir més fills. Bona, per tal d'assegurar la continuïtat dels Jagiellonian en el tron de Polònia, va demanar als nobles i magnats que reconeguessin al seu fill Segimon August, com a successor del seu pare. Primer els nobles de Lituània li van donar el tron ducal (v. 1527-1528) i l'any següent fou coronat com Segimon II August. El fet li va portar l'oposició dels senyors polonesos, que van fer un edicte que establia que la següent coronació es faria després de la mort de Segimon August i que, per fer-la, caldria el consentiment de la noblesa.

El 1544, a Segimon August se li va concedir autoritat independent a Lituània i es va traslladar a viure allà. Això va ser motiu d'un trencament de poder amb la reina, que no volia aquesta separació. Anteriorment Bona s'havia disgustat amb el seu fill per la decisió d'aquell de casar-se amb Barbara Radziwi??.

En la política interna de Polònia

Abdicació de Bona, pintura de Szymon Buchbinder. La pintura recull el moment de la decisió de marxar de Polònia quan va enviudar.

Gairebé des de la seva arribada a Polònia, Bona va provar d'assegurar una posició forta en política i va crear el seu cercle de partidaris. El 23 de gener del 1519, el papa Lleó X, amb qui tenia relació d'amistat des dels seus dies de soltera, li va concedir el privilegi en relació a vuit catedrals poloneses: Cracòvia, Gniezno, Pozna?, W?oc?awek i Frombork. El maig del mateix any, el privilegi es va estendre a quinze. Això va aportar diners a Bona que va emprar en assegurar la fidelitat d'alguns importants funcionaris. Tres dels seus partidaris: Piotr Kmita Sobie?ski, Andrzej Krzycki i Piotr Gamrat, van ser coneguts com el triumvirat.

Bona tenia la creença que una de les coses més importants que calia per portar a terme les polítiques i plans per enfortir l'autoritat reial era tenir accés les finances. Per tant, va procurar ser l'objectiu de la magnificència i de ser el cap de la dinastia tant de temps com va poder, mentre aconseguia independència econòmica per als Jagiellon. Pel 1524 ja tenia, com a concessió reial, el Ducat de Pinsk i Kobrynski, i el cinturó de bosc al voltant de la Narew; el seu proper objectiu era reivindicar Podlasie. Més tard va comprar nombroses possessions a Lituània, en el període de 1536-154,6 per fer-se càrrec de la supervisió de les duanes al llarg del Gran Ducat de Lituània, que va portar enormes beneficis als Jagiellon. Bona va implementar reformes en les taxes a Lituània sobre els productes agrícoles, que incloïen els deures dels pagesos i les unitats de mesura per les àrees de conreu. Potser pel seu afany d'obtenir diners, van fer córrer el rumor d'haver enverinat als ducs de Mazovia: Stanislaus i Janusz III. [5] [6] [7].

El 1539 Bona Sforza va haver de presidir, a contracor, la crema de d'una dona de vuitanta anys condemnada per heretge, Katarzyna Weiglowa, però aquest esdeveniment va marcar el començament d'una era de tolerància, i el seu confessor Francesco Lismanino va ajudar en la creació d'una escola calvinista en Pi?czów.

Relació amb altres països

En política externa es va oposar als Habsburg, mantenint amistat amb França. En el conflicte de successió del tron hongarès que va sorgir després de la batalla de Mohács (1526), va donar suport a Joan Szapolya, en contra del candidat Habsburg, Ferran. Això no obstant, dues de les seves nores, Elisabet i Caterina, van ser filles de Ferran d'Habsburg. Bona també va cercar tenir bones relacions amb la Sublim Porta i va mantenir contactes amb Roxelana, l'esposa preferida de Solimà I el Magnífic. Bona va fer de portaveu per unir Silèsia a la corona, que va intercanviar per la seva herència de Bari i Rosano, però es va trobar amb la desaprovació de Segimon i el projecte va acabar en no res.

Reina vídua

Enverinament de la rena Bona, pintura de Jan Matejko.

L'1 d'abril del 1548, el seu marit va morir i va ser succeït pel seu fill, Segimon II August. Bona va traslladar la seva residència a Masovia on va viure vuit anys, després dels quals va marxar a Bari.

Un any després d'arribar a Bari, va ser enverinada pel seu secretari de confiança, Gian Lorenzo Pappacoda. Pappacoda actuava en nom del rei Felip II d'Espanya que volia estalviar-se de pagar els deutes que tenia amb ella. Va ser sepultada a la basílica de sant Nicolau.[7]

Política religiosa
Després d'haver obtingut les dispensacions papals necessàries i amb el consentiment de Sigissindo, va ser ella qui va triar els bisbes, trets de la noblesa, sempre que servien fidelment als sobirans. Era una manera d'assegurar els serveis dels bisbes menys fidels a les directrius de Roma i més dedicada a la causa de l'estat polonès, així com un sistema per treure el poder de la noblesa, que intentava dividir contra la petita noblesa que controlava la Dieta la gran aristocràcia del Senat.

A Polònia, la població no seguia una sola denominació religiosa: a més d'una majoria catòlica, hi havia cristians ortodoxos,armenis i musulmans a l'Est, luterà al nord,jueus i petits grups de calvinistes i antitrina,aquests últims que venien principalment d'Itàlia per escapar de la persecució. Formalment, Bona era catòlica, però no és segur si realment es va dedicar a aquesta confessió com a qualsevol altra: al seu confessor, el franciscà Francesco Lismanini,va donar els sermons de Bernardino Ochino,el general caputxí que va fugir d'Itàlia primer a Suïssa i després a Alemanya,i a Lismanini, tutor del seu fill Sigismund Augustus, va ensenyar institucions calvinos i va acabar obertament adherit al calvinisme. El metge de Bona Sforza era llavors que Giorgio Biandrata, que en aquell moment era, almenys aparentment, catòlic, però es va convertir en un antitrina obert.

Relacions amb el seu fill Sigissi II
Després de la mort d'Elisabet el 1545,el 1547 el seu fill Sigissus es va casar, sense els seus coneixements i amb la Dieta Polonesa, Barbara Radziwi??,membre d'una família de noblesa lituana, que evidentment no tenia cap pes polític en l'escena europea, un matrimoni que, vist des del punt de vista dels interessos nacionals i tradicionals, semblava demostrar la immaduresa política del jove rei. Bona estava planejant el seu matrimoni amb Anna d'Este,filla del duc Hèrcules i especialment de Renata,estretament relacionada amb la família reial francesa per ser la filla de Lluís XII,un matrimoni que podria haver facilitat els seus esforços per instal·lar la seva filla Isabelal trond'Hongria[4] i que enfortiria els seus interessos a Itàlia.

És possible, però, que Sigissius evités intencionadament un matrimoni d'interès, d'acord amb els seus principis morals: se sap que a la seva biblioteca hi havia llibres de Calvin i Erasme de Rotterdam. Posseïa en particular l'Institutio principis christiani en el qual, entre altres coses, l'humanista holandès condemnava els matrimonis subscrits pels governants per perseguir els seus propis interessos polítics: "Els principis haurien d'escapar de les aliances estrangeres i sobretot de la contractació de matrimonis fora de les seves fronteres. Quin sentit té un acord on un matrimoni canvia de sobte un irlandès en un governant indi o converteix un sirià en rei d'Itàlia? A més, els casaments reials no garanteixen la pau. Anglaterra havia entrat en una aliança matrimonial amb Escòcia i, no obstant això, James V va envair Anglaterra. [5]

Jan Matejko : Enverinament de la reina Bona

Ni tan sols la Dieta dels Nobles va aprovar el matrimoni, i va intentar que Sigisl es retirés del pas fet, per repudi o, alternativament, abicant, o fins i tot privant a la seva dona dels seus drets com a reina. Tot va ser inútil, i Barbara

Radziwi?? va ser coronada, sense que Bona Sforza assistís a la cerimònia.

No obstant això, Bàrbara va emmalaltir molt aviat, sense esperança de recuperació i en aquell moment Bona va voler reconciliar-se amb la seva nora: en una carta seva, va declarar "reconèixer i honrar la vostra Altesa Serena com la seva filla i estimada nora ... pregueu i espereu que el Senyor Déu us curi aviat." La curació no va tenir lloc i Barbara Radziwi??? va morir a Cracòvia a l'edat de trenta anys el 8 de maig de 1551,no abans que s'hagués disposat a ser enterrada a casa, a Vílnius. Sigislad es va tornar a casar dos anys més tard amb Caterina d'Àustria,germana de la seva primera esposa Elisabeth, però de nou no va tenir fills, portant la casa Jagiellon a l'extinció.

La mort prematura de Bàrbara va aixecar sospites sobre Bona: en molts casos, no establir la causa real de la mort va provocar la intervenció de pocions administrades en aliments i begudes, i la reputació de "enverinadors" que al segle XVI envoltaven els prínceps italians engrandint les conjectures. A més, l'activitat governamental que vas exercir va ser el descontentament de l'estat noble, que ho veia com una amenaça per al seu poder, encara més inacceptable i humiliant, ja que era una dona que, a més, semblava autoritària i enfadada. Després de trenta anys de regnat, Bona va decidir abandonar Polònia el 1556. En aquest moment, el seu fill Sigiss sigisndo, sentint la seva insuficiència, va intentar frenar-la, però es va prendre la decisió: després del matrimoni de la seva filla Sophia, Bona va tornar a Itàlia i es va establir a Bari.

Bona Sforza, 1546

Segell de Bona Sforza

Mausoleu de
la Duquessa Bona(Basílica de Sant Nicolau de Bari))

Els últims anys a Bari
L'últim període polonès de Bona Sforza va estar marcat per la seva aspiració -llavors decebuda- de ser nomenada Viceregina de Nàpols pels Habsburg: aquesta ambició ara està documentada per l'intercanvi epistolar entre ella i el seu agent diplomàtic Pompeo Lanza,que fins al1554 la va representar, juntament amb l'ambaixador Pappacoda, a Brussel·les a Carles V i després fins al 1556 a Londres. [7]

El seu vell ducat havia estat empobrit per les guerres dirigides pels espanyols contra França: a aquest Felip II no havia dubtat a apoderar-se de la seva propietat. Va ser per aquest motiu -i per la tradicional llegenda dels verins que

circularien en tribunals italians- que a la seva mort, el 1557,va néixer el rumor d'enverinament perpetrat pel seu secretari Gian Lorenzo Pappacoda,que actuaria en interès del rei espanyol Felip.

El seu taüt, portat a la basílica de Sant Nicolau,va romandre desatès durant moltes hores, va ser incendiat per espelmes i les seves restes carbonitzades van ser enterrades en una capella sense decoracions particulars. Més tard, els seus fills Sigiss i Anna van preveure la construcció d'una sumptuosa tomba, situada darrere de l'altar major de la Basílica,que segueix sent un dels principals atractius per als visitants de Bari.

descens
Del seu matrimoni amb Sigissus El Jagiellon va tenir sis fills:

Isabel (1519-1559), casada el 1539 amb John Zápolya, rei d'Hongria ;
Segimon II August (1520-1572));
Sofia (1522–1575), casada amb Enric V de Brunsvic-Lüneburg ;
Anne (1523–1596), casada el 1575 Stephen Bathory ;
Catherine (1526–1583), casada el 1562 amb Joan III de Suècia.
Albert va néixer mort el 20 de setembre de 1527.

ascendència

pares

avis

Besavis

Trisnonni - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure

Francesco Sforza

Muzio Attendolo Sforza

Lucia Terzani

Galeazzo Sforza - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure

Bianca Visconti -
Filippo Maria Visconti

Agnès de Magúncia

Gian Galeazzo Maria Sforza

Lluís de Savoia
Antípode Fèlix V

Maria de Borgonya

Bona de Savoia

Anna de Xipre
Jan de Lusignan

Carlota de Borbó

Bona Sforza

Ferran I d'Aragó
Alfons V d'Aragó

Gueraldona Carlino

Alfons II d'Aragó

Isabel de Chiaromonte
Tristany de Chiaromonte

Caterina Orsini del Balzo

Isabel d'Aragó i d'Aragó

Francesco Sforza
Muzio Attendolo Sforza

Lucia Terzani

Hipòlita Maria Sforza

Bianca Visconti -
Filippo Maria Visconti

Agnès de Magúncia

Notes

^ Gerardo Cioffari, Bona Sforza: donna del Rinascimento tra Italia e Polonia, Bari, Llevant, 2000, p. 73, ISBN 88-7949-218-7.
^ Renato Russo, Isabel d'Aragó, duquessa de Bari, Barletta,Rotes, 2005, p. 66-67, ISBN 9788887927535.
^ L'estada i el matrimoni de Bona Sforza es descriu en dos articles de Salvatore Di Giacomo, Bona Sforza à Naples (1507-1517),a "Gazette des Beaux-Arts", III, 18 de novembre de 1897 i III, 19 de maig de 1898.
^ Pociecha, W., Poseltswo Andrzeja Jakubowskiego,a "Odrodzenie i Reformacja w Polsce", V, 1960, pàg.
^ Òpera Erasmi, Leiden, IV, 602 E.
^ M. Balinski, Pisma Historycne, I, pàg.
^ Les cartes autògrafes de Bona es conserven ara a l'arxiu privat dels barons Lanza, a Capua.

bibliografia

Micha? Bali?ski, Pisma Historycne, Varsòvia 1843
Salvatore Di Giacomo, Bona Sforza à Naples (1507–1517),a la Gazette des Beaux-Arts, III, 18 de novembre de 1897 i III, 19 de maig de 1898
Adam Darowski, Bona Sforza, Tipografia Forzani e C., Roma 1904
W?adys?aw Pociecha, Królowa Bona (1494–1557), czasy i ludzie odrodzenia,3 vols., Pozna?, 1949-1958
W?adys?aw Pociecha, Poselstwo Andrzeja Jakubowskiego, a "Odrodzenie i Reformacja w Polsce", V, 1960
Marceli Kosman, Królowa Bona, Varsòvia 1971
Aa. VV., La Regina Bona Sforza entre Puglia i Polònia,actes de la conferència promoguda per l'Associació Cultural 'Regina Bona Sforza', Bari, Castell de Suàbia, 27 d'abril de 1980, Zak?ad Narodowy im. Ossoli?skich, Wydawn. 1987 Polskiej Akademii Nauk, Wroc?aw
1998: Maria Bogucka, Bona Sforza
Krzysztof Zaboklicki, Cartes inèdites (1554-1556) de Bona Sforza, reina de Polònia, al seu agent italià Pompeia Lanza,Varsòvia-Roma 1998

Francesca de Caprio, Bona Sforza, princesa italiana i reina de Polònia,entre poder i família, a La cultura latina, italiana, french nell'Europa centro orientale, editat per Gaetano Platania, Atti del V Colloquio Internazionale, 9-11 d'octubre de 2003, Collana CESPoM n. 9, Viterbo, Sette Città editora, 2004, pp.
Bell Àngela, Bona Sforza. Reina de Polònia Duquessa de Bari, Bari, Laterza Editore, 2008
Gerardo Cioffari, Bona Sforza: donna del Rinascimento tra Italia e Polonia, Bari, Llevant, 2000, pàg.
Henryc Barycz, BONA Sforza, reina de Polònia,al Diccionari biogràfic d'italians, vol. 11, Roma, Istituto dell'Enciclopedia Italiana, 1969. URL accedida el 13 d'agost de 2017.
Colantonio Carmignano, Viaggio della Serenissima S. Bona a Pòliia, comissariada per Andrea Colelli, Roma, Lithos, 2018.

Referències

Ducat de Bari
Pompeia Lanza

Altres projectes

Wikimedia Commons conté imatges o altres fitxers a Bona Sforza

Enllaços externs

(No és la primera vegada que un Sobre la vida de la reina Bona Sforza de Polònia, sobre polishnews.com. URL accedida el 27 de juliol de 2007 (arxivada des del'URL original el 22 d'agost de 2007).